

ΦΙΛΙΠΠΟΣ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ & ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΓΙΑΝΝΙΤΣΩΝ "Ο ΦΙΛΙΠΠΟΣ"

ΙΣΤΟΡΙΚΑ - ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΤΕΥΧΟΣ 82ο
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ-ΜΑΡΤΙΟΣ 2014
ΓΙΑΝΝΙΤΣΑ

Τα Ραγκουτσιάρια στο Σταυροδρόμι Πέλλας

ΤΟΥ Χρήστου Σ. Ζάλιου*

Τα Ραγκουτσιάρια στο χώρο της Μακεδονίας τελούνταν από μια ομάδα φουστανελοφόρων, οι οποίοι φέροντας σπαθιά περιφέρονταν στα χωριά του κάμπου κατά τη διάρκεια του Δωδεκαήμερου, χορεύοντας με τη συνοδεία ζουρνάδων σε κάθε σπίτι που επισκέπτονταν. Σκοπός του εθίμου ήταν να συγκεντρωθούν χρήματα και γεννήματα (τα οποία θα πωλούνταν) από κάθε σπίτι που επισκέπτονταν, για την οικοδόμηση ή αποπεράτωση της εκκλησίας ή του σχολείου του χωριού τους.

Σε κάποιες περιοχές της Μακεδονίας και της Θεσσαλίας οι συμμετέχοντες αντί της κλεφτοκαπεταναϊκής φορεσιάς παίρνουν τη μορφή ζώων - όπως λύκοι, αρκούδες, τράγοι - φορώντας δέρματα και στο κεφάλι αυτοσχέδιες προσωπίδες. Τα Ραγκουτσιάρια αναφέρονται και ως Ρουγκάτσια, Ρουσάλια, Ρουσουλίε, Αρουγκουτσιάρια, Λουγκατσιάρια, Ρογκατσάδες, Ρουγκανάδες, Σουρβατζήδες, Μπαμποέρηδες, Μπαμπουισαραίοι, Καπιταναραίοι, Αράπηδες.

Την απόφαση να βγάλει το χωριό Ραγκουτσιάρια την έπαιρναν κατά τη διάρκεια της Σαρακοστής των Χριστουγέννων οι εκκλησιαστικοί επίτροποι, ο ιερέας του χωριού και οι προύχοντες της κοινότητας.

Όταν αποφάσιζε το χωριό να βγάλει Ραγκουτσιάρια, πρώτα πρώτα δημιουργούνταν μια επιτροπή που θα σχεδίαζε και θα συντόνιζε το όλο εγχείρημα. Διάλεγαν τα παλικάρια που θα συμμετείχαν στο έθιμο και όριζαν ποιοι θα είναι οι καπετάνιοι, δηλαδή οι επικεφαλής του μπουλουκιού. Ένας από τους παλιούς ραγκουτσιάρη-

δες αναλάμβανε να διδάξει τους τοπικούς χορούς στα νέα παιδιά. Η επιτροπή του χωριού που οργάνωνε τα Ραγκουτσιάρια ήταν υπεύθυνη να κλείσει τα όργανα (ζυγιά ζουρνάδων) και να βρει κάρο και άλογα για να κουβαλάνε τα γεννήματα που θα συγκέντρωναν οι ραγκουτσιάρηδες από την περιοδεία τους στα χωριά και τις πολιτείες. Όλες οι ετοιμασίες έπρεπε να έχουν τελειώσει πριν τα Χριστούγεννα. Τα Ραγκουτσιάρια διοργανώνονταν για μια περίοδο δώδεκα ημερών, από τις 26 Δεκεμβρίου μέχρι τις 6 Ιανουαρίου.

Κάθε ομάδα ραγκουτσιάρηδων αποτελείτο από τον γενικό αρχηγό, τον οποίο σέβονταν και υπάκουαν όλοι, από τον ταμιά, από τους βοηθούς, οι οποίοι είχαν το καθήκον να συγκεντρώνουν τα χρήματα και τα γεννήματα, να φροντίζουν τα ζώα κλπ. και από τη χορευτική ομάδα, η οποία αποτελούνταν από τον αρχηγό της, τον καπετάνιο και τα παλικάρια. Από όλη την ομάδα των ραγκουτσιάρηδων μόνο η χορευτική ομάδα ήταν ντυμένη με παραδοσιακές φορεσιές. Η φορεσιά αυτή στα χωριά του κάμπου των Γιαννιτσών αποτελούνταν από λευκό πουκάμισο - φουστανέλα με λίγες πτυχές (κουσούλια), αμάνικο μαύρο γιλέκο με κουμπιά (τζιαμπαντάν), στη μέση μακρύ ζωνάρι (πουιάς), άσπρο μακρύ βρακί, στο κεφάλι μαύρο φέσι με φούντα (καλπάκ), λευκές περικνημίδες με βουδέτες ή μάλλινες κάλτσες (τσουράπι) και για υποδήματα γουρουνοτσάρουχα (πίντσι). Στο στήθος φορούσαν ασημένιο κιοστέκ. Όλοι οι χορευτές κρατούσαν στα χέρια παλαιότερα σιδερένια και αργότερα

Ραγκουτσιάρηδες από το Σταυροδρόμι Πέλλας το 1960

ξύλινα σπαθιά.

Παλιά, όταν τα σπαθιά των ραγκουτσιάρηδων ήταν σιδερένια, εάν δύο ομάδες από διαφορετικά χωριά συναντιόνταν στο δρόμο, μετά το χαιρετισμό, αξίωνε η μία από την άλλη να της αφήσει ελεύθερο το δρόμο για να περάσει και συγχρόνως απαιτούσε από την άλλη ομάδα να περάσει κάτω από τα σπαθιά της, πράγμα που θεωρούνταν πολύ εξευτελιστικό και υποτιμητικό. Εάν η μια ομάδα δεν είχε την ανδρεία να αντισταθεί, τότε όλα τα μέλη της περνούσαν σκυμμένα κάτω από τα σπαθιά των αντιπάλων, εάν όμως η περηφάνια δεν τους άφηνε, τότε γινόταν συμπλοκή με τα σπαθιά, που κάποιες φορές άφηνε στο τέλος της πολλούς νεκρούς. Οι νεκροί θάβονταν στον τόπο της μάχης και κατά την κηδεία τους δεν ψαλλόταν η νεκρώσιμη ακολουθία, ούτε και παρίστατο ιερέας, γιατί ο θάνατός τους θεωρείτο αυτοκτονία. Τέτοια νεκροταφεία ραγκουτσιάρηδων αναφέρονται (Πανταζόπουλος 2001) ότι υπάρχουν διάσπαρτα σε περιοχές της Μακεδονίας και της Θεσσαλίας.

Σε περιοχή κοντά στο Σταυροδρόμι,

στον Άγιο Λουκά (Στα Λούκα) έχει μνήματα από ραγκουτσιάρηδες. Στο σημείο εκείνο συναντήθηκαν παλιά δυο Ραγκουτσιάρια που χτυπήθηκαν μεταξύ τους και τους σκοτωμένους τους έθαψαν επι τόπου. Ήταν πολύ παλιά και στην προφορική παράδοση δε σώθηκε από ποια χωριά ήτανε.

Τα Ραγκουτσιάρια στο Σταυροδρόμι

Το Σταυροδρόμι Πέλλας θέλοντας να συγκεντρώσει χρήματα για την ανοικοδόμηση του ιερού ναού Κοιμήσεως της Θεοτόκου, έβγαλε Ραγκουσιάρια για δύο συνεχόμενες χρονιές, το 1960 και το 1961. Το 1960 δημιουργήθηκε επιτροπή εράνου για την ανέγερση νέου ναού της Θεοτόκου. Η επιτροπή αυτή αποτελούνταν από τον ιερέα του χωριού Κωνσταντίνο Τόπκα (από το Λιπαρό), τον πρόεδρο της Κοινότητας Νικόλαο Ιωάννου, το Θανάση Αρσενλή που ήταν ταμίας, το Γιώργο Σαμαρά, το Γιώργο Δραγάτη (Τζιιώτζης) και τον Κυριάκο Καρατζιά. Μαζί με την επιτροπή ήταν και ένας ηλικιωμένος, ο μπαρμπα Γιώργος που μετέφερε την εικόνα της Θεοτόκου.

Τους χορούς ανέλαβαν να διδάξουν στα

Ο Κώστας Γκιώντις
στα Ραγκουτσιάρια το 1960

νέα παιδιά οι ηλικιωμένοι παλιοί χορευτές Γιάννης Δραγάτης (ψάλτης στο χωριό), ο Ζαφειρίου (Γκιλιάνγκας) και ο μπαρμπα Δίνγκας, που είχε χορέψει παλιά στα Ραγκουτσιάρια.

Οι μουσικοί που συνόδευαν την πρώτη εξόρμηση, το 1960, ήταν δύο αδέρφια με ζουρνάδες από τη Γουμένισσα, ο Πέτρος και ο Χρήστος καθώς και ο γιος του Χρήστου ο Γιώργος, που έπαιζε νταούλι. Τη δεύτερη χρονιά πήρανε τον Ζαφειρίου από τη Γουμένισσα.

Οι μετακινήσεις της ομάδας από χωριό σε χωριό γίνονταν με ένα τρακτέρ με πλατφόρμα (του Σίσκου), που το χρησιμοποιούσαν για να κουβαλάνε τα γεννήματα και ό,τι άλλο τους δώριζαν από τα σπίτια, που πήγαιναν.

Αφού πάρθηκε η απόφαση να βγάλει το χωριό Ραγκουτσιάρια, η επιτροπή που δημιουργήθηκε ζήτησε πρώτα απ' όλα άδεια από τη Μητρόπολη Εδέσσης. Στη συνέχεια ήρθε σε επαφή με παλιούς ραγκουτσιάρηδες από χωριά όπως τα Λευκάδια και τα Καλύβια που είχαν τελέσει το έθιμο τα προηγούμενα χρόνια και ζήτησε

τη βοήθειά τους. Στα Λευκάδια, ο παλιός καπετάνιος Αντώνης Φουδούλης έδωσε στην επιτροπή όσες φορεσιές και σπαθιά είχε στην κατοχή του. Όσα κομμάτια της φορεσιάς ήταν φθαρμένα επιδιορθώθηκαν ή αντικαταστάθηκαν με καινούργια από τους εδώ χορευτές. Άλλοι πήραν φορεσιές από τα Καλύβια. Ο Σταυρίδης θυμάται ότι δανείστηκε τα ρούχα του από το Μαλιούχο από τα Καλύβια.

Το μπουλούκι ξεκίνησε την περιοδεία του για τον έρανο τη δεύτερη ημέρα των Χριστουγέννων. Το πρωί οι ραγκουτσιάρηδες συγκεντρώθηκαν στην εκκλησία του χωριού. Όταν τελείωσε η λειτουργία, αφού προσκύνησαν τις εικόνες, πήραν την ευλογία του ιερέα για να επιτελέσουν το έργο τους. Στη συνέχεια, έξω από την εκκλησία, όπου συγκεντρώθηκαν οι πιστοί, οι ραγκουτσιάρηδες έτρεξαν ο ένας πίσω από τον άλλο τρεις φορές γύρω από την εκκλησία, για να έχουν καλή τύχη στην περιοδεία τους, να τους δεχθούν όλα τα χωριά και να συγκεντρώσουν αρκετά χρήματα και γεννήματα.

Τα ονόματα αυτών που συμμετείχαν στο γκρουπ είναι: Μάρκος Κριβάσης (καπετάνιος), Δημήτρης Σταυρίδης (δεύτερος καπετάνιος), Χρήστος Γραμματικόπουλος, Πασχάλης Γραμματικόπουλος, Αντώνης Γραμματικόπουλος, Κων/νος Γκιώντσης, Θωμάς Παπάζογλου, Νικόλαος Καρακούτσης, Δημήτρης Σαμαράς, Θωμάς Πάζος, Αντώνης Γρόπαλης, Δημήτρης Κριβάσης, Γιάννης Δραγάτης.

Η εκκίνηση έγινε από το χώρο του σχολείου, όπου συγκεντρώθηκαν οι χορευτές, η επιτροπή με τους κουμπαράδες και την εικόνα της Θεοτόκου, το τρακτέρ που θα κουβαλούσε τα γεννήματα και πολλές κόσμος.

Ο Κ. Γκιώντσης αφηγείται : «Όταν φτάναμε σε ένα χωριό για να χορέψουμε πηγαίναμε πρώτα στην πλατεία του χωριού. Εκεί ερχόταν η εκκλησιαστική επιτροπή για να μας καλωσορίσει. Από την πλατεία ξεκινούσαμε τα σπίτια. Μας έλεγε, ας πούμε, ο πρόεδρος του χωριού από δω θα πάτε και ακολουθούσε όλο το χωριό, δεν έφευγαν. Η επιτροπή μας έδειχνε σε ποια σπίτια θα πάμε, από πού θα μπούμε στις αυλές, έτσι ώστε να πάρουμε το χωριό με τη σειρά και να επισκεφτούμε όλα τα σπίτια, αλλιώς χανόμασταν».

Ο Δ. Σταυρίδης αναφέρει και μια ενδιαφέρουσα πρόληψη σύμφωνα με την οποία, οι ραγκουτσιάρηδες ακόμη και στην τουαλέτα έπρεπε να πηγαίνουν δυο-δυο. Όταν ο ένας ήταν στην τουαλέτα, ο άλλος έπρεπε να χτυπά με το σπαθί του τον αέρα δεξιά-αριστερά για αποτροπή των δαιμονίων που προκαλούσαν κατά την άποψή του εντερικές διαταραχές στους ραγκουτσιάρηδες.

Ο Κ. Γκιώντσης θέλοντας να διασκεδάσει την ίδια πρόληψη μας λέει : «επειδή τότε οι τουαλέτες στα χωριά ήταν έξω από το σπίτι, πηγαίναμε δυο-δυο για να φυλάγουμε ο ένας τον άλλο από τα σκυλιά, που είχαν στα σπίτια και που τις νύχτες οι χωρικοί τα αμολούσαν ελεύθερα. Λέγαμε μεταξύ μας για καλαμπύρι – δυο-δυο θα πηγαίνουμε μη μας φάνε τα σκυλιά».

Ο κόσμος συνήθως έδινε σιτάρι, καλαμπόκι, κριθάρι και όσπρια. Στις πόλεις και στα πλούσια χωριά οι πιο εύποροι και οι καταστηματάρχες έδιναν και λίγα χρήματα.

Αφού επισκέπτονταν με τον ίδιο τρόπο όλα τα σπίτια, το μπουλούκι έπαιρνε το δρόμο για το επόμενο χωριό. Εάν τους νύχτωνε, τότε διανυκτέρευαν σε ένα από τα χωριά που τους δέχτηκε, και διέμεναν σε σπίτια συνήθως δύο μαζί, για να μη ματιαστούν. Ποτέ δε φιλοξενούσαν κάποιον μόνο του και τρία άτομα συνήθως ήταν πολλά για ένα σπίτι. Οι κάτοικοι των χωριών θεωρούσαν καλό να φιλοξενήσουν ανθρώπους που είχαν βγει για έναν ιερό σκοπό, γιατί πίστευαν ότι θα ήταν καλό για την υγεία τους και για την οικογένειά τους.

Το πρωί της επόμενης ημέρας με το χτύπημα του νταουλίου όλη η ομάδα συγκεντρωνόταν στην πλατεία του χωριού, από όπου ξεκινούσε για το επόμενο χωριό της περιοδείας της.

Οι χοροί

Οι χοροί που χόρευαν ήταν το ραγκουτσιάρικο και στη συνέχεια οι χοροί της περιοχής τους.

Το ραγκουτσιάρικο περιελάμβανε α) το βάδισμα με μουσική εμβατηρίου του ενός πίσω από τον άλλο σε κύκλο με τα σπαθιά στο δεξί χέρι να τα κουνάνε δεξιά-αριστερά και το τρέξιμο με το σπαθί στο υψωμένο χέρι με φωνές και σφυρίγματα. Έτσι γινόταν το κύκλωμα των προσφερόμενων δημοτριάκων στο αλώνι. β) Τον προσκυνητό που γινόταν σε στάση στον κύκλο, γ) έναν κυκλικό χορό όπου οι χορευτές ο ένας πίσω από τον άλλο κρατούν με προτεταμένα χέρια το σπαθί (με το ένα χέρι από τη λαβή και το άλλο από τη μύτη) και δ) με τη μουσική του Νιζάμοκι (εντόπιου Νιζάμικου) χορό ο οποίος είχε κουτσό σε δεξί και αριστερό πόδι, περιστροφή δεξιά και αριστερά με χτύπημα των σπαθιών.

Μετά το Ραγκουτσιάρικο αφήνανε κάτω τα σπαθιά και ακολουθούσαν οι τοπικοί χοροί της περιοχή των ραγκουτσιάρηδων, που μπορεί να διέφεραν από ομάδα σε ομά-

δα. Το σταυροδρόμι χόρευε Μουσταμπέ-
ικο, Γκάνιντα, Πράβα, Μάρενα, Μητρενα,
Πατρουνίνα και άλλους ντόπιους χορούς.

Όταν το επιθυμούσαν χόρευαν και οι
νοικοκυραίοι. Στις ντόπιες συνοικίες των
χωριών χορεύανε τα εντόπια, στις ποντια-
κές ποντιακά και σε κάποιες βλάχικα.

Μετά το χορό ακολουθούσαν τα κερά-
σματα από τη σπιτονοικοκυρά με τις απα-
ραίτητες ευχές για υγεία και καλή χρονιά.

Αφήγηση Γιώντση : «Όταν τελείωνε
ο χορός σε ένα σπίτι, ο καπετάνιος έδινε
το σύνθημα στα όργανα και έπαιζαν ένα
σκοπό για να φύγουμε και με ένα σκοπό
σαν εμβατήριο πηγαίναμε στο επόμενο
σπίτι. Όταν φτάναμε το νταούλι χτυπούσε
νταμ, νταμ, νταμ, νταμ για να κάνουμε
έναν κύκλο και να σταματήσουμε. Αμέσως
μετά έπαιζε τη μουσική, που χορεύαμε το
Ραγκουτσιάρικο και στη συνέχεια τους χο-
ρούς που χόρευε ο κόσμος. Αυτός που πή-
γαινε μπροστά και σε κάθε σπίτι σταύρωνε
με το σπαθί την εξώπορτα ήταν ο Καπετά-
νιος. Μετά ερχόταν και αυτός στο χορό και
πολλές φορές χόρευε πρώτος».

Το δρομολόγιο

Την πρώτη χρονιά η ομάδα των ραγκου-
τσιάρηδων ξεκίνησε τον έρανο από τα
Εσώβαλτα, που εκείνη την εποχή αποτε-
λούσαν με το Σταυροδρόμι μια κοινότητα,
από κει πήγανε Ακρολίμνη, Αρχάγγελο και
στο Αγγελοχώρι όπου μείνανε το βράδυ.
Το πρωί της επόμενης μέρας πήγανε Χα-
ρίεσσα και το δεύτερο βράδυ μείνανε στον
Άνω Κοπανό. Την τρίτη μέρα, που ξημέ-
ρωσε, πήγανε Επισκοπή και από εκεί στα
Λευκάδια, όπου και θα μένανε το βράδυ.

Αφού χορέψανε στα Λευκάδια και τελει-
ώσανε νωρίς, οι κάτοικοι τους μοίρασαν
στα σπίτια, που θα μένανε τη νύχτα. Τα-
κτοποιήθηκαν και το βράδυ έγινε τρικού-
βεργο γλέντι, σα να ήτανε γάμος, μπροστά
στο σπίτι του Αντώνη Φουδούλη. Εκεί
μαζεύτηκε κόσμος και τα όργανα έπαιζαν
όλη νύχτα και έγινε μεγάλο γλέντι με χορό
και τραγούδια.

Πρωί – πρωί χτυπάει το νταούλι, νταμ,

νταμ, νταμ, νταμ, ήταν το σύνθημα, μα-
ζεύτηκαν όλοι στην πλατεία του χωριού
για να φύγουνε. Τότε μάθανε ότι τους
απαγόρευαν να χορέψουν στο νομό Ημα-
θίας, διότι η άδεια που είχανε βγάλει από
τη Μητρόπολη της Έδεσσας ήταν μόνο για
την περιφέρειά της και υπήρξε από κάπου
αντίδραση στο να συνεχίσουν στην Ημα-
θία. Κάποιοι βέβαια το είχαν επισημάνει
στην επιτροπή από πριν να μην πάνε στην
Ημαθία χωρίς άδεια, αλλά επειδή θέλανε
πολύ να πάνε στα Λευκάδια, όπου τους
είχαν καλέσει και τους περίμεναν, παραβί-
ασαν αυτή την άδεια για μια μέρα.

Μετά τα Λευκάδια πήγανε στη Μαρίνα
και από εκεί στο Αρσένι, αλλά δεν το κάνα-
νε όλο το χωριό, για κάποιο λόγο φύγανε
νωρίτερα, πήγανε Σκύδρα και από εκεί
Προφήτη, Καλή και μετά στα Καλύβια.

Όταν το απόγευμα φτάσανε στα Καλύ-
βια, υπήρχαν εκεί και άλλοι που χορεύανε,
ήταν ραγκουτσιάρηδες από την Αγκαθιά.
Αυτό έφερε αναταραχή και εκνευρισμό στο
μπουλούκι γιατί ήταν αναγκασμένοι να
μη χορέψουν στα Καλύβια λόγω του ότι θα
ήταν πολύ δύσκολο για τους νοικοκύρηδες
να δώσουν με άνεση τη συνεισφορά τους
στον έρανο την ίδια μέρα σε δύο μπου-
λούκια ραγκουτσιάρηδων. Κάποιοι που
πιθανόν να είχαν φίλους ή και συγγενείς
στα Καλύβια και περίμεναν ότι ο έρανος θα
ήταν αποδοτικός, εκνευρίστηκαν τόσο που
ήθελαν να χτυπηθούνε με το μπουλούκι
της Αγκαθιάς για να το κάνουν όπως και τα
παλιά χρόνια να αποχωρίσει από το χωριό.
Με την επέμβαση όμως των ψυχραιμό-
τερων που τους επισήμαναν ότι θα ήταν
ντροπή να προκαλέσουν φασαρία, ενώ
είχαν βγει για ιερό σκοπό, ηρέμησαν και η
ένταση αποσοβήθηκε. Έτσι δε χορέψανε
εκείνη τη μέρα και μείνανε το βράδυ στα
Καλύβια. Το πρωί, αφού συγκεντρώθηκαν
όλοι στην πλατεία του χωριού, φύγανε
και πήγανε στις Αμπελιές και από εκεί στο
Γυψοχώρι. Από κει στο Τριφύλλι, στους
Γαλατάδες και στη συνέχεια στα Γιαννι-
τσά, όπου το μπουλούκι έμεινε κάνα δυο
βράδια.

Αφήγηση Γκιώντση: «Στα Γιαννιτσά, όπου είχανε αυλές και δέχονταν να μπούμε στην αυλή τους, μπαίναμε και χορεύαμε. Στα δρομάκια, που δεν είχε αυλές, πηγαίναμε στο δρόμο με τη σειρά στα σπίτια και τα μαγαζιά και ο κόσμος έδινε ότι είχε. Πολλοί δίνανε και χρήματα στον κουμπάρά. Όπου πηγαίναμε μας ακολουθούσε πολύς κόσμος. Μου έκανε εντύπωση ότι, όπου πηγαίναμε, όλοι χαιρετούσαν τον καπετάνιο μας το μπαρμπα Μάρκο, αφού είπα από μέσα μου, αυτόν τον άνθρωπο τον ξέρει όλη η Μακεδονία;»

Μετά τα Γιαννιτσά, το μπουλούκι των ραγκουσιάρηδων επέστρεψε στο Σταυροδρόμι. Σύμφωνα με το έθιμο έπρεπε να επιστρέψουν την παραμονή των Φώτων. Το βράδυ, έπρεπε να κοιμηθούνε όχι στα δικά τους τα σπίτια, γιατί δεν ήταν καλό, αλλά σε συγγενών και την άλλη μέρα το πρωί ντυμένοι με τις φορεσιές να πάνε στην εκκλησία.

Όταν τελείωσε η εκκλησία, ο παπάς έκανε ευχέλαιο και από εκεί ξεκίνησαν οι χορευτές τον έρανο στα σπίτια του χωριού για να δώσουν και αυτοί ό,τι είχαν ευχαρίστηση για να χτιστεί η εκκλησία τους. Τώρα που οι ραγκουσιάρηδες γυρνούσαν στα σπίτια του δικού τους χωριού, εκτός από την επιτροπή υπήρχαν και άλλοι που έρχονταν πίσω τους και μάζευαν, λουκάνικα, κοτόπουλα και κρέατα για το γλέντι που θα γινόταν το βράδυ, για να γλεντήσσει όλο το χωριό. Εκείνες τις μέρες είχανε σφάζει τα γουρούνια και είχαν όλοι να δώσουν. Χαριτολογώντας ο Γκιώντσης μας λέει ότι ο μπαρμπα Μάρκος, τα λουκάνικα σταύρωνε πρώτα, όπως τα είχανε κρεμασμένα,

γιατί τότε δεν είχαμε ψυγεία. Καθώς το χωριό ήταν μικρό και ξεκίνησαν πρωί κατά τις 10 τον έρανο, προσπαθούσαν να το τελειώσουν, όσο γίνεται πιο αργά. Σε κάθε σπίτι καθυστερούσαν πολύ, τους κερνούσαν, χορεύανε, τραγουδούσαν, βάζανε να χορέψει η μάνα του σπιτιού, οι κόρες, όλοι οι σπιτικοί και σιγά-σιγά το πήγανε ως το απόγευμα. Το βράδυ το γλέντι έγινε σε ανοικτό χώρο, μαζεύτηκε σχεδόν όλο το χωριό μπροστά στο μπακάλικο που υπήρχε και διασκεδάσαν με πολύ φαγητό, χορό και τραγούδια.

Αφού έγινε η καταγραφή των χρημάτων και των γεννημάτων που συγκεντρώθηκαν, παραδόθηκαν στην εκκλησιαστική επιτροπή, που ήταν υπεύθυνη για την ολοκλήρωση του έργου, που είχαν αναλάβει, την ανέγερση ιερού ναού της Θεοτόκου.

Πληροφορίες για το έθιμο έδωσαν οι παρακάτω κάτοικοι από το Σταυροδρόμι Πέλλας:
Κωνσταντίνος Γκιώντσης (γεν.1942)
Δημήτρης Σταυρίδης (γεν.1930)
Γιώργος Σαμαράς (γεν.1927)

**Ο Χρήστος Ζάλιος είναι
εκπαιδευτικός – συγγραφέας**

